

Aleg. 168

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału Wydziału krajowego z czynności nauczycieli wędrownych gospodarstwa wiejskiego za rok 1898.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdania Wysokiemu Sejmowi przez Wydział krajowy od r. 1892-go składowane, to jest od roku gdy instytucya nauczycieli wędrownych w życie wprowadzoną została, przedstawiają bardzo szczegółowy obraz działalności tychże nauczycieli. Należy z wielkiem uznaniem podnieść, że sprawozdania tychże panów nauczycieli są niezmiernie przedmiotowe, ścisłe i że dają niestety niebardzo korzystny obraz wyniku ich mozolnej pracy. Komisya gospodarstwa krajowego w zeszłorocznem swem sprawozdaniu wyraziła życzenie, by przedewszystkiem przeprowadzane były praktyczne demonstracye. Z przedłożonego jednak sprawozdania za rok 1898 widzimy, że n. p. nauczyciel p. Seweryn Wiśniewski mimo najlepszych chęci, objechawszy 50 miejscowości w 5-ciu tylko praktyczne demonstracye uskutecznił ze względu na nader szczupłą ilość słuchaczy. A ta mała ilość słuchaczy była tembardziej uderzającą, że w myśl słusznego życzenia Wydziału krajowego powracał w roku zeszłym nauczyciel do tych samych miejscowości, w których już poprzedniego roku był działał. Znamienny to dowód, jak długiego czasu potrzebuje włościanin naszego kraju, nim zbadawszy i przekonawszy się u drugich o skuteczności jakiejś zmiany w gospodarstwie, a zmiany niepraktykowanej przez dziadów lub pradziadów, ją u siebie na swej roli zastosować zechce.

Sprawozdania pp. nauczycieli Mieleckiego i Gurskiego mało się różnią od poprzedniego i świadczą niezbyt korzystnie o dobrych chęciach ludzi, dla których nauczyciele wędrowni pracować mają. Jako praktyczne demonstracye przez Komisję gospodarstwa krajowego wskazane, a przez Wydział krajowy wymagane rozdzielił nauczyciel Mielecki na 81 miejscowości, w których był, 17-tu pojedynczym gospodarzom Thomasyń i kainit, co jednak za praktyczne demonstracye uważać trudno.

Wyjątek stanowi sprawozdanie p. Traczewskiego, który bardzo skutecznie w najbliższych okolicach Lwowa z wyjątkiem kilku wykładów o hodowli i o nawozach zielonych i sztucznych, prawie wyłącznie pouczał zebranych włościan o sposobie zakładania sadów, szparagarni, ogrodów warzywnych, o ochronie, pielęgnowaniu, szczepieniu drzew owocowych i t. p. Że praca jego w tym kierunku była dodatnią, dowiodła ze-

szloroczna wystawa ogrodniczo-sadownicza we Lwowie, na której włościanie licznie jako wystawcy wystąpili i licznie zebrali nagrody.

Komisya gospodarstwa krajowego w poprzednich swoich sprawozdaniach wskazywała nauczycielom wędrownym potrzebę nauczania włościan hodowli bydła, koni i t. d. Skutki jednak tych nauk sądząc ze sprawozdań, zdają się być bardzo wątpliwe, gdyż udział włościan w zebraniach był bardzo nieliczny, a Komisya gospodarstwa krajowego mniema, że sprawy hodowli w ogóle należy pozostawić wyłącznie Towarzystwom rolniczym, które działając w całym kraju przez Towarzystwa okręgowe, znakomite oddają usługi i niezmiernie się przyczyniają do podniesienia hodowli u włościan, choć niestety subwencye Wysokiego Sejmu otrzymują znaczne w stosunku do budżetu krajowego, ale zbyt szczupłe ze względu na potrzeby.

Komisya gospodarstwa krajowego mniema, że ze względu na różnaitość gleby w naszym kraju, gdyż nietylko w powiatach, ale nawet w pojedynczych gminach różnorodność ta istnieje, ze względu dalej na odrębne warunki klimatyczne i na wielką obojętność włościan na nauki im przez nauczycieli wędrownych udzielane, kilkuletnie doświadczenie przekonać musi, że cel założony osiągnięty nie został i że fundusze na tenże cel przeznaczone oraz zdolności i praca wytrwała a niewdzięczna nauczycieli wędrownych lepiej zużytemi być mogą i powinny.

Z wyjątkiem nauczyciela, pana Traczewskiego, którego nauki pod względem ogrodniczo-sadowniczym dla wsi w około Lwowa leżących nadzwyczaj pożytecznymi być muszą i li tylko na ten przedmiot ograniczyć się powinny, praca choćby najwytrwalsza innych nauczycieli wędrownych skuteczną być nie może. Ze względu na rozrost stolicy kraju mogą w najbliższej przyszłości włościanie w okolicach Lwowa zamieszkali znakomite materyalne osiągnąć korzyści, jeżeli w kierunku przez pana Traczewskiego wskazanym pracować zechcą.

Jeżeli weźmiemy na uwagę, że kilka tysięcy gmin w kraju naszym przez nauczycieli wędrownych o sposobie poprawnym gospodarowania pouczaniem być powinno, jeżeli dalej zważymy, że ze względu na różnaitość gleby wiadomości i naukowe wykształcenie nauczycieli wędrownych musiałyby być wyjątkowe a oparte na długich doświadczeniach, praktycznie tylko nabyć się dających, przyszła Komisya gospodarstwa krajowego do przekonania, że fundusz na utrzymanie nauczycieli wędrownych winien być praktyczniej i korzystniej użyty.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego.
2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby dotychczasowy system nauki wędrownej skierował na drogę praktyczną nauki specjalnych zadań rolnictwa, jako to chmielarstwa, ogrodnictwa, sadownictwa itp. mając również na względzie potrzebę zakładania szkół zimowych rolniczych.

Przewodniczący :

Sanguszko.

Sprawozdawca :

Wodzicki.